

Aan: Eerste Kamer Commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO)

Betreft: Initiatiefvoorstel-Van Laar Wet Zorgplicht Kinderarbeid

Amsterdam, 6 juni 2017

Geachte Commissieleden,

Het MVO Platform is de coalitie van maatschappelijke organisaties en vakbonden actief op het terrein van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. De namen van de lidorganisaties treft u onderaan deze brief en voor meer informatie kunt u terecht op www.mvoplatform.nl.

Vanuit haar betrokkenheid bij internationaal MVO onderstreept het MVO Platform het belang van de Wet zorgplicht kinderarbeid. Wij geven u daarom hieronder onze visie op deze wet en enkele suggesties voor de nadere invulling van de wet in AMvB's.

Meer inzet aanpak kinderarbeid noodzakelijk

Kinderarbeid voorkómen zou voor ieder bedrijf vanzelfsprekend moeten zijn. Het is niet alleen een morele plicht, maar ook een verantwoordelijkheid in het kader van MVO-richtlijnen, zoals de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's) en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen¹. Deze richtlijnen voor MVO vormen tevens de grondslag van het Nederlandse overheidsbeleid voor MVO: ze beschrijven welk gedrag de Nederlandse overheid van bedrijven vraagt. In deze richtlijnen is sinds 2011 nadrukkelijk de verantwoordelijkheid van bedrijven voor de keten vastgelegd; daartoe is het begrip 'mensenrechten due diligence' geïntroduceerd. In de Wet zorgplicht kinderarbeid is dat 'gepaste zorgvuldigheid' genoemd. Due diligence betekent: de keten in kaart brengen, risico's en schendingen opsporen en aanpakken, en hierover communiceren. Due diligence is zowel gericht op de preventie, als op het oplossen van schendingen.

De realiteit is helaas dat de genoemde richtlijnen en vooral due diligence onvoldoende in praktijk worden gebracht. Steeds opnieuw blijkt dat toch kinderarbeid is gebruikt bij de productie van producten op de Nederlandse markt, zoals kleding, schoenen, voedingsmiddelen als koffie en chocola, grondstoffen voor elektronica en cosmetica. Kinderarbeid is één van de meest schrijnende en hardnekkige misstanden in de wereldwijde productieketens van onder meer Nederlandse bedrijven. Voor het uitbannen van deze schendingen en misstanden wereldwijd is meer inzet noodzakelijk. De UNGP's maken duidelijk dat overheden de plicht hebben om te voorkomen dat bedrijven, binnen hun jurisdictie, betrokken zijn bij schendingen waar ook ter wereld. Met het bestaande Nederlandse beleid dat vooral stimuleringsmaatregelen en zelfregulering behelst is dit onvoldoende geborgd. Het is daarom een voor de hand liggende stap dat het beleid met wetgeving wordt versterkt.

De Wet zorgplicht kinderarbeid vraagt in feite niets nieuws van bedrijven: de internationale, door de Nederlandse overheid onderschreven richtlijnen, vragen al langer inspanning van bedrijven om kinderarbeid op te sporen en aan te pakken. De wet voegt een nieuw element toe aan een bestaande verantwoordelijkheid. Er wordt gevraagd om te verklaren dat bedrijven aan die ondergrens voldoen en dat ze, zo nodig, aantonen wat ze hebben gedaan. Met deze toevoeging krijgen bedrijven een extra impuls om due diligence serieuzer in praktijk te brengen. De wet geeft daarmee een belangrijke ondergrens aan die, mits goed in praktijk gebracht, het potentieel heeft om bij te dragen aan het verminderen van kinderarbeid. Bedrijven zullen vooral kinderarbeid willen voorkomen en, indien bedrijven dat niet doen, ontstaan er meer mogelijkheden om hen daarop aan te spreken.

¹ Naast de UNGP's en de OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn andere internationale afspraken en normen van toepassing als het gaat om kinderarbeid, zoals de internationale arbeidsnormen (ILO). Ook de Sustainable Development Goals vragen de uitbanning van kinderarbeid. Daarbij wordt een grote inspanning gevraagd aangezien dit doel al in 2025 dient te zijn gerealiseerd, de overige doelen in 2030.

Wetgeving aanvulling op IMVO-convenanten

Het afsluiten van “IMVO-convenanten” is een onderdeel van het Nederlandse MVO-beleid dat zich eveneens richt op het aanpakken van schendingen en risico's. Veel leden van het MVO Platform zijn intensief bij de IMVO-convenanten betrokken en vanuit die ervaring zien wij wetgeving als complementair, en zelf als een zeer welkome stimulans voor het IMVO-convenantenbeleid. De Wet zorgplicht kinderarbeid stelt ten aanzien van kinderarbeid vast wát verwacht wordt. Vervolgens kan in een convenant (of vergelijkbaar initiatief) ontwikkeld worden hóe de praktijk vormt krijgt die nodig is om aan de wet te voldoen.

Wij verwachten én nemen waar, dat bedrijven door deze wet meer gemotiveerd raken om aan convenanten deel te nemen en deze vervolgens ambitieus uit te voeren. De ervaring met IMVO-convenanten leert dat nu lang wordt gearzeld en dat de processen om tot een convenant te komen moeizaam lopen. Een extra impuls middels wetgeving kan het tempo en de ambitie op peil houden. Belangrijk is verder dat deze wet ook zal gelden voor de bedrijven die niet meedoen aan convenanten en dat is momenteel nog altijd de grote meerderheid. Lang niet in alle geselecteerde “risicosectoren” worden IMVO-convenanten ontwikkeld, en binnen sectoren waar dit wel gebeurt, zijn het lang niet alle bedrijven actief. Wetgeving draagt daarom bij aan het creëren van een gelijkjer speelveld.

Nadere uitwerking van de wet

Belangrijke onderdelen van de Wet zorgplicht kinderarbeid dienen nader uitgewerkt te worden in AMvB's. Wij vragen u om uw invloed aan te wenden om met deze AMvB's de uitvoering van de wet zoveel mogelijk te laten bijdragen aan het verminderen en uiteindelijk uitbannen van kinderarbeid.

1. Kinderarbeid kan plaatsvinden in ketens van kleine en grote bedrijven in veel, zo niet alle, sectoren. De wet zou daarom moeten gelden voor alle bedrijven, zoals ook MVO-richtlijnen gelden voor alle bedrijven. Omdat de wet geen jaarlijkse rapportageplicht met zich meebrengt (in tegenstelling tot enigszins vergelijkbare wetgevende initiatieven in andere Europese landen) is dat qua administratieve lasten te rechtvaardigen. Wij dringen erop aan om het uitsluiten van groepen bedrijven via een AMvB zoveel mogelijk te beperken.
2. Het meest cruciale element in de praktische uitwerking van de wet zijn ons inziens de criteria waarmee de toezichthouder gaat toetsen of de uitgevoerde due diligence afdoende is geweest. Het is noodzakelijk dat daarbij aangesloten wordt bij voortschrijdende (internationale) ontwikkelingen, zoals de nadere uitwerking van criteria en richtlijnen door de OESO en de VN. De toezichthouder moet voldoende capaciteit en expertise krijgen om deze ontwikkelingen te volgen en op internationaal geaccepteerde criteria te toetsen.

Tot slot blijkt Nederland met deze wet goed aan te sluiten bij internationale ontwikkelingen. Zoals ook de minister signaleert, is er sprake van een tendens om minimumvereisten voor MVO in wetgeving vast te leggen. Dit als gevolg van de groeiende erkenning voor het feit dat met louter vrijwillige richtlijnen te weinig bereikt wordt in het verminderen van schendingen. In omliggende landen, en elders in de wereld, zagen initiatieven het licht die due diligence in wetgeving vastleggen, zoals de *'Modern Slavery Act'* in Groot-Brittannië en de Franse *'Loi Sur le Devoir de Vigilance des Multinationales'*. Ook in Zwitserland, Duitsland en Australië zijn initiatieven op dit gebied. Nederlandse bedrijven die internationaal opereren krijgen daarom, hoe dan ook, te maken met wettelijke eisen rond due diligence. Nederland is met de Wet zorgplicht kinderarbeid deel van deze ontwikkeling en draagt er aan bij dat Nederlandse bedrijven makkelijker in dit nieuwe internationale speelveld zullen kunnen opereren.

Desgewenst zijn wij graag bereid tot een nadere toelichting.

Hoogachtend,

Suzan van der Meij
Coördinator MVO Platform (06 12271726)

Leden MVO Platform: ActionAid, Amnesty International, Both Ends, CNV Internationaal, Cordaid, Fairfood, Fair Wear Foundation, FNV Mondiaal, GoedeWaar.nl, Greenpeace Nederland, HIVOS, ICCO, Kerk in Actie, Landelijk India Werkgroep, Max Havelaar, Milieudefensie, Oikos, Oxfam Novib, PAX, Schone Kleren Campagne, SOMO, Stop Kinderarbeid, Tax Justice, UNICEF Nederland, VBDO, World Animal Protection.